Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk
Volum 8 | 2022 | s. 266–267

Leder

Digitalisering av utdannings- og oppvekstspraksiser

Pål Aarsand
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Norge

Digitaliseringen av utdannings- og oppvekstspraksiser er et vesentlig trekk ved vestlige samfunn. Selv om dette trekket ble mer synlig under covid-19-pandemien er digitalisering langt ifra et nytt tema i det pedagogiske forskningsfeltet. I løpet av de siste 40 årene har pedagoger skrevet hyllemeter med bøker og artikler relatert til denne tematikken. Skal man derimot beskrive forskningsdebatten med et bredt pennestrøk så har denne vært preget av en polarisering mellom teknologioptimister på den ene siden versus teknologipessimister på den andre. I motsetning til en slik polarisering oppfordrer *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk* til en systematisk, saklig og nyansert diskusjon av digitalisering av utdanning og oppvekstspraksiser. Tidsskriftet har så langt publisert et fåtall artikler der digitalisering som fenomen diskuteres. Her ønskes flere bidrag til forskningsfeltet der man stiller spørsmål ved og problematiserer det vi tar for gitt, som ikke unngår å studere temaer og problematikk fordi disse er mer eller mindre politisk «ukorrekt», og ikke minst som drives av en faglig nysgjerrighet. Bidrag som både tar pulsen på den digitale tilstanden i det pedagogiske feltet og som kritisk gransker digitaliseringen som del av utdannings- og oppvekstspraksiser.

For å sette digitalisering av utdannings- og oppvekstspraksiser på agendaen i *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk* har vi invitert fire erfarne forskere fra henholdsvis Finland, Sverige, Danmark og Norge til dette nummeret. Vi har gitt dem frie tøyler, men samtidig utfordret dem til å kritisk diskutere hva digitalisering av utdanning og oppvekst innebærer sett fra deres ståsted. Disse er Reijo Kupiainen, Susanne Kjällander, Malene Larsen og Ola Erstad.

Reijo Kupiainen ser nærmere på utfordringer og problemer knyttet til digitaliseringen av den finske skolen. Her tar han avstand fra ideen om at teknologien i seg selv fører til endringer, og understreker at digitalisering av skolens praksiser må forankres hos lærerne i skolen. Kupiainen understreker betydningen av det han kaller «profesjonell kapital» og viktigheten av kollektivt ansvar og forpliktelser for å kunne digitalisere den pedagogiske virksomheten. Dette innebærer blant annet at digitale teknologier

Korrespondanse: Pål Aarsand, e-post: pal.aarsand@ntnu.no

© 2022 Pål Aarsand. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/BY/4.0/), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: Aarsand, P. (2022). Digitalisering av utdannings- og oppvekstspraksiser. Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk, Special issue: Digitalisering av utdannings- og oppvekstspraksiser, 8, 266–267. http://dx.doi.org/10.23865/ntpk.v8.4082

brukes der disse beriker undervisningen og faget, ikke at innføring av teknologi i skolen blir et mål i seg selv.

Susanne Kjällander retter fokus mot digitalisering av den svenske skolen og hvordan denne kan bidra til utvikling av liberale demokratier og aktive medborgere. Med utgangspunkt i et designteoretisk perspektiv ser hun nærmere på hvordan digital kompetanse kommer til uttrykk i grunnskolen på tre ulike posisjoner: hos elever, lærere og rektorer. Kjällander argumenterer for at digital kompetanse gir de ulike aktørene i skolen redskaper for selv å kunne være kritiske aktører i demokratiske samfunn.

Malene Larsen undersøker i sin tekst unges bruk av sosiale medier. Her ser hun nærmere på hva som gjør unge danske voksne utrygge og usikre i bruken av sosiale medier. Larsen viser at hverdagslivets sosiale koder oppleves som uklare i kommunikasjonen på de sosiale plattformene, og at dette skaper usikkerhet med tanke på hvilke forventninger vi har til hverandre i det sosiale samspillet. Videre viser hun at unge voksne opplever utfordringene når det gjelder å forstå hvordan algoritmer fungerer som medspillere i etablering og opprettholdelse av nettverksrelasjoner.

Ola Erstad diskuterer relevansen pedagogikken som vitenskap har for forståelsen av digitaliseringens implikasjoner for utdanning og oppvekst. Her etterlyser han et pedagogisk begrepsapparat for å få innganger til studier av digitale kulturer. Erstad peker videre på tre områder han mener er viktige for pedagogikken å adressere: digitale læringsliv, plattforms-pedagogikk og kritisk medieforståelse. Avslutningsvis argumenterer Erstad for at pedagogikken behøver å utvikle kritisk teori som kan problematisere dynamikken i den digitale tilstanden.

God lesning!
Pål Aarsand